

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Анотація. У статті здійснено оцінку фінансового забезпечення діяльності державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України як головного органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами. Виявлені основні статті видатків агентства і проблеми їх фінансування. Наведено перелік пріоритетних напрямів діяльності агентства і перспективи фінансового забезпечення національних і регіональних проектів за рахунок коштів Державного бюджету.

Ключові слова: інвестиційні проекти, фінансове забезпечення, видатки бюджету, Укрнацпроект.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ РЕАЛИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ**GOVERNMENT FUNDING OF THE NATIONAL INVESTMENT PROJECTS**

Аннотация. В статье осуществлена оценка финансового обеспечения деятельности Государственного агентства по инвестициям и управлению национальными проектами Украины как главного органа исполнительной власти, обеспечивающего реализацию государственной политики в сфере инвестиционной деятельности и управления национальными проектами. Выявлены основные статьи расходов агентства и проблемы их финансирования. Приведен перечень приоритетных направлений деятельности агентства и перспективы финансового обеспечения национальных и региональных проектов за счет средств Государственного бюджета.

Ключевые слова: инвестиционные проекты, финансовое обеспечение, расходы бюджета, Укрнацпроект.

Abstract. This article assesses the financial support of the State Agency for Investment and National Projects of Ukraine as the main executive authority that provides implementation of state policy in the sphere of investment and national projects. The main items of the agency expenditures and the problem of funding were identified. The list of priorities of the agency and the prospects for the implementation of national and regional projects with government funding are given.

Keywords: investment projects, financial support, government expenditures, Ukrnatsprojekt.

Вступ. Інвестиції є визначальним фактором економічного розвитку будь-якої країни. Глибокі зміни в господарському механізмі України потребують підвищеної уваги до вирішення питань інвестиційної діяльності. У процесі здійснення інвестиційної реформи особлива увага приділяється національним і регіональним інвестиційним проектам — стратегічно важливим проектам, які забезпечують технологічне оновлення і розвиток базових галузей реального сектору економіки та соціальної сфери України. Питанням фінансового забезпечення національних та регіональних проектів присвячені праці таких учених, як Я. А. Жаліло [1], Е. В. Слепян [2], С. І. Бандур [3] та інших. Проте недостатньо уваги приділено питанням фінансового забезпечення інвестиційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету.

Постановка завдання. Оцінити фінансове забезпечення діяльності Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України та виявити механізми фінансового забезпечення національних і регіональних інвестиційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету.

Результати. З огляду на зміни у структурі джерел інвестиційних ресурсів і особливості регіональної політики виявляється можливість ефективної взаємодії органів державної влади і приватних інвесторів з метою реалізації національних інвестиційних проектів, підвищення економічного потенціалу регіонів і країни в цілому, покращення інвестиційної привабливості та досягнення соціально значущих результатів.

Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України (Укрнацпроект) є головним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної полі-

тики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами. До функцій Укрнацпроектів належать[4]:

- координація діяльності з робочою групою;
- розробка техніко-економічних обґрунтувань проектів;
- залучення фінансування національних проектів;
- пряме управління проектами, активами, які належать до національних проектів;
- формування і контроль діяльність проектних груп;
- забезпечення політичних та адміністративних рішень в інтересах національних проектів;
- просування національних проектів у суспільстві і перед партнерами.

У Державному бюджеті за останні кілька років передбачалися різні обсяги видатків на фінансування Укрнацпроектів. Це може свідчити про зміну пріоритетів реалізації національних проектів впродовж досліджуваного періоду. За даними Законів України про Державний бюджет на 2010—2014 роки [5—9] наведено структуру видатків цих бюджетів на діяльність Укрнацпроектів (табл. 1).

Таблиця 1

СТРУКТУРА ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА З ІНВЕСТИЦІЙ ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМИ ПРОЕКТАМИ УКРАЇНИ

Статті бюджету	Обсяг видатків Державного бюджету, тис. грн				
	2010	2011	2012	2013	2014
Усього Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України,	24 688,3	1 158 894,5	458 233,7	621 094,1	230 005,9
у тому числі видатки розвитку	20 600,0	1 080 250,0	379 614,7	555 444,8	170 000,0
З них:					
Керівництво та управління національними проектами	4688,3	17 755,0	31 337,0	31 712,6	33 337,6
Розробка техніко-економічних обґрунтувань національних проектів	20 000,0	100 000,0	—	—	—
Державна підтримка реалізації інноваційних та інвестиційних проектів у реальному секторі економіки через механізм здешевлення кредитів	—	250 000,0	—	—	—
Державна підтримка реалізації національних проектів на умовах співфінансування	—	620 000,0	—	—	135 000,0
Заходи з формування позитивного інвестиційного іміджу України	—	47 282,0	47 282,0	35 969,7	26 668,3
Заходи зі створення мережі регіональних перинатальних центрів, забезпечених інноваційними технологіями та сучасним обладнанням	—	110 000,0	379 614,7	341 411,8	—

Як видно з табл. 1, загальні обсяги фінансування Укрнацпроектів були досить різними. Неможливо виявити будь-якої стійкої тенденції до зміни обсягів фінансування впродовж досліджуваного періоду (рис. 1), тому важко робити прогнози про розміри державного фінансування.

Рис. 1. Динаміка видатків Державного бюджету на Укрнацпроект, тис. грн

Як видно з рис. 1, у 2011 р. для фінансування заходів Укрнацпроекту було передбачено у Державному бюджеті майже вдвічі більше коштів, ніж у 2013 р., і в 5 разів більше, ніж у 2014 р. Проте стійкою є частка видатків розвитку у загальній структурі видатків, яка становить близько 85%.

Державна підтримка реалізації інноваційних та інвестиційних проектів у реальному секторі економіки через механізм здешевлення кредитів здійснювалась лише у 2011 р. (див. табл. 1). Державна підтримка реалізації національних проектів на умовах співфінансування також здійснювалась лише у 2011 р., а також планується у 2014 р., проте фінансових ресурсів для цих заходів передбачається в 4,5 разів менше, ніж у 2011 р. Розробка техніко-економічних обґрунтувань національних проектів здійснювалась лише у 2010—2011 рр.

Заходи з запровадження національних проектів здійснюються в Україні з різною інтенсивністю. Лише за трьома проектами розпочалась стадія практичної реалізації, ще шість проектів перебувають на стадії розробки техніко-економічних обґрунтувань. Затверджено попереднє техніко-економічне обґрунтування проектів «Вчасна допомога», «Чисте місто», «Якісна вода», «Місто майбутнього». У 2011 р. було затверджено попереднє техніко-економічне обґрунтування національного проекту «Доступне житло». Проте у зв'язку з реалізацією Міністерством України бюджетної програми «Надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла» було прийнято рішення ініціювати виключення з переліку національних проектів проекту «Доступне житло» [10].

На думку автора, така різна інтенсивність реалізації національних інвестиційних проектів пов'язана з незначною участю держави у інвестиційному процесі. Заходи зі створення мережі регіональних перинатальних центрів, очевидно, були пріоритетним завданням Укрнацпроекту, оскільки фінансування реалізації національного проекту «Нове життя» за рахунок коштів Державного бюджету здійснювалось систематично впродовж 2011—2013 рр. (див. табл. 1).

Що ж стосується інших видів діяльності Укрнацпроекту, то вони спрямовані лише на керівництво та управління національними проектами, а також формування позитивного інвестиційного іміджу України. Видатки на керівництво та управління Національними проектами у 2012 р. зросли порівняно з 2011 р. майже вдвічі, причому загальні видатки бюджету на Укрнацпроект у 2012 р. зменшились у 2,5 рази порівняно з 2011 р. З огляду на те, що реалізація національних проектів здійснюється не досить швидко, то можна зробити висновок про недостатню ефективну роботу Укрнацпроекту з пошуку потенційних інвесторів.

Більшість проектів хоч і матиме соціальний ефект у результаті їх реалізації, проте потребує залучення коштів як вітчизняних, так і іноземних приватних інвесторів. Для інвесторів ключовими факторами при прийнятті рішення про участь у реалізації проекту є достатньо високий рівень прибутковості вкладень за мінімально можливого рівня ризику і гарантії по-

вернення інвестованих коштів. Саме тому найбільш ефективним методом участі держави у реалізації Національних інвестиційних проектів є створення вільних економічних зон або надання пільгових умов оподаткування для інвестора, здешевлення кредитів, а також надання державних гарантій за кредитами.

Реалізація Національних інвестиційних проектів гальмується низкою перешкод, таких як [11]:

— бюрократія і корупція знижують інвестиційну привабливість проектів, регіонів і країни в цілому;

— державне фінансування інвестиційних проектів на умовах співфінансування не впливає на пріоритетність проекту та ефективність пошуку приватних інвесторів;

— реалізація національних і регіональних інвестиційних проектів гальмується зарегульованістю господарських процесів;

— представлення національних інвестиційні проекти не відповідає міжнародним стандартам інвестиційних пропозицій;

— незбалансованість розподілу інвестицій і недостатня мотивація приватних інвесторів працювати над реалізацією проекту на умовах співфінансування;

— зусилля з формування позитивного інвестиційного іміджу України спрямовані на пошук іноземних інвесторів і як наслідок — недостатня увага приділена потенційним вітчизняним інвесторам.

Для подолання зазначених проблем необхідно здійснити ряд заходів:

- ліквідація корупції в Україні та спрощення бюрократичних процедур реалізації Національних проектів;

- створення інвестиційної інфраструктури;

- пошук інвесторів не лише за кордоном, а й в державі, мобілізація фінансових ресурсів державних, комунальних і приватних підприємств;

- фінансове забезпечення національних інвестиційних проектів із застосуванням кластерного механізму за участю держави та кількох інвесторів в умовах відсутності достатньої кількості необхідних ресурсів у одного інвестора;

- використання бюджетних коштів для залучення інвесторів та надання їм гарантій та пільгових умов кредитування та ін.

Україна проекту разом з іншими органами виконавчої та законодавчої влади необхідно здійснити значну роботу з покращення економічних умов, інвестиційного клімату та іміджу України для реалізації Національних проектів, адже важливість участі держави у процесі їх реалізації важко переоцінити.

Висновки. Національні інвестиційні проекти є пріоритетним напрямом діяльності держави у реалізації інвестиційної реформи, оскільки дозволяють ефективно впроваджувати інновації у виробництво, а також створювати нові індустрії в Україні, такі як LNG, сміттєпереробка, очистка води та альтернативні джерела енергії. Тому фінансова підтримка держави у реалізації національних проектів є дуже важливою. На думку автора, реформування системи відносин між державою та інвестором дозволить знизити витрати на управління національними проектами і підвищити обсяги фінансового забезпечення власне проектів через механізми співфінансування, здешевлення кредитів, державних гарантій та ін.

Список використаних джерел

1. Жаліло Я.А. Національні проекти в стратегії економічної модернізації України / Жаліло Я. А. — К. : НІСД, 2013. — 57 с.

2. Слепян Е.В. Регіональні інвестиційні проекти: класифікація та джерела фінансування / Слепян Е. В. // Вісник Запорізького національного університету: Економічні науки. — 2009. — № 1 (4). — С. 202-206.

3. Бандур С.І. Сучасна регіональна соціально-економічна політика держави: теорія, методологія, практика / Бандур С.І., Заяць Т.А., Терон І.В.; НАН України / Рада з вивч. продукт. сил України. — К., 2002. — 249 с.

4. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ukrproject.gov.ua

5. Про Державний бюджет України на 2010 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2154-17>

6. Про Державний бюджет України на 2011 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2857-17>
7. Про Державний бюджет України на 2012 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4282-17>
8. Про Державний бюджет України на 2013 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>
9. Про Державний бюджет України на 2014 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18>
10. Національні проекти в стратегії економічної модернізації України. — К. : НІСД, 2013. — 57 с.
11. Інвестиційна реформа в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrproject.gov.ua>

10.05.2014